

responsoria. **S**teps ieste. **S**ole iusticie. **q**. **C**ho
rus noue hierusalem

De exaltacione sancte crucis.
Exaltacio sancte crucis dicitur quia co-
stroes rex per laz hierosolimam uenit
et lignum domini inde secum tulit.
et facta domo. celo simili. i eadem sede
sibi fecit. et lignum a dextris posuit loco filij Gal-
lum uero a sinistris loco spiritus sancti. et ipse stans
in medio se deum uocari uult quod audies. Era-
ditus impator romanorum ciuem mouit contra danu-
bium. qui fluius est parum. non hunc qui in se-
uia nascitur. sed alium eiusdem nominis. in de uictor
filio Cosbre singularem certamine crucem domini
tulit. Et cum appropinquaret in magna pompa hie-
rusalem porte ciuitatis per angelum clausa sunt.
ne intraret. qui cum uehementer ammiraret. au-
dit a deo de celo dicens. Rex regum non sic in-
trabit hierusalem phaleratum. quando per omnibus pati-
uent. sed humiliter et super asinam sedentem. et sta-
tim recognoscens elacionem suam de equo descen-
dit et humilitatem ualde. et porte ei sponte ap-
te sunt. et nudis pedibus ciuitatem intrauit. et in
eius introitu. multi diuersorum morborum generi-
bus detenti. curati sunt per crucez. et impator
ipse in hac deuotissimas crucis. prupit laudes
dicens. **O** crux spiritus sancti cunctis astris mundi
celebrior hominibus. **I**lle ergo exaltauit et ex-
altacionis diem in futuro. episcopis sibi presenci-
entibus. in suo impio statuit esse solemne. **S**er-
gius uero papa. longis post temporibus. in sacra-
rio beati petri inuenit capsam argenteam. et in
ea e uicem ex saluiffere ligni magna portio de
positam. lapidibus preciosis adornataz. que posi-
ta in basilica saluat oris. adorata a populo in die
exaltacionis. **E**st autem maius festum in uencio-
nis quam exaltacionis. propter auctoritatem instituentis
scilicet illud a papa. scilicet eusebio. illud ab impatore
statutum est. **I**n hoc festo dicitur epistola que dicitur in
ramis palmarum. quia in ea agitur de exaltacio-
ne sancte crucis. **A**lij legunt illam. **C**ristus factus
est. ad philipenses. ij. c. **R**egit etiam in quibusdam
ecclesiis euangelium. in quo fit mencio de aduentu
christi et fulgore. **S**icut fulgor erit. quod dicitur
consueuit tempore aduentus. **I**n alijs uero dicitur
euangelium de methodemio. quod quidam dicunt in
festum inuenciois sancte crucis. ibi enim dicitur. **S**i-
cut moyses exaltauit serpentem in heremo. ita ex-
altari oportet filium hominis. **C**ommuniter tamen
dicitur. quod melius est euangelium. nunc iudicium est
mundi. iohannis. i. c. in quo dicitur. **C**um exaltatus fue-
ro a terra omnia traham ad me ipsum. **P**refacio
uero illa dicitur. que ante pascha per quindecim di-
es seu in quibusdam ecclesijs per quinquaginta dicitur. ut
ut alij uolunt illa. que dicitur in tempore paschali. **D**icitur
etiam ad horas captum. **C**hristus factus est pro
nobis. ad philipenses. ij. c.

De sancto matheo apostolo
Matus matheus leuita fuit. erat autem
hebreus. id est hebraice scripsit hebreis

in iudea. sed postea liber eius fuit translatus in
grecum. deinde in latinum. **E**t nota quod euangelium. quod
ipse apostolus matheus anno domini quadragesimo scrip-
sit. cum ossibus beati barnabe repletum est. quod
quidem euangelium. beatus barnabas secum ferebat
et super egros illis ponens. tunc fide barnabe. quam
merito beatus matheus. continuo liberabat. **M**atheus
uero edidit aquilese euangelium anno domini. xliij.
dicitur hodie epistola. uincitque uestrum. **E**pistola. iij.
c. **A**lij uero dicunt. **S**imilitudo uultus. **E**zechiel.
c. i. **E**uangelium est. **D**um trahit et ihs. **M**atth. ij. c.
In uigilia uero est euangelium. **V**idit ihs publi-
canum. luc. v. c. **P**redicauit autem sub gazo cali-
gula impatore. qui sic dicitur est. quomodo natus
est in expedicoe. et cooperatus est caligis. iohel
autem scripsit sub numa. **M**arus sub nerone. **D**e
luca incertum est. quidam tamen dicunt quod sub nerone

De sancto mauricio et sociorum eius
Quoniam galli exercitum exercitum in ro-
mano. dux egypti collegit exercitum
in quo fuit beatus mauricius qui sub se
habebat legionem in qua erant. sex mi-
lia sexcenti et sexaginta sex. **C**um ergo essent in
exercitu tyranni uoluit eos cogere adorare pro-
pola que noluerunt. et propter ea de eorum parte accepit
tyrannus et interfecit. quod uides beatus mau-
ricius. **S**uertit sermonem ad socios orans ut uiriter
starent. et sic ab eo confortati passi sunt martirium
fuerant autem baptizati. antequam romam uenirent
Et nota. quod dicitur de mauricio. et de ea legione
quod inueniunt plures tele. **V**na in egypto ubi sunt
mauri. **A**ltera in greca ubi sunt thebani. **A**lie
in india. ubi sunt telpite. **I**sti socii mauricij erant
de egypto

De festo luce euangeliste
Lucas. firus fuit nacione et antioche-
nus patriarcha. et predicauit in theba-
nia ubi suam mortem non martirio fini-
uit. fuit etiam pictor et medicus. et se-
cundum ieremiam fuit discipulus apostolorum. et non
domini. **V**enit enim ad fidem post dominum resur-
rectioem ut legitur in glossa super exo. hic quidam di-
cunt. quod fuerat septuaginta duobus discipulis
domini. et scripsit euangelium in achia. **V**ixit autem
octoginta quatuor annis ipse euangelium et actus
apostolorum composuit. **F**uit discipulus beati pau-
li a quo didicit quod docuit. sicut et beatus marcus
a beato petro. **I**n prologo tamen euangelij sui inue-
nit. quod ipse didicit multa a quibusdam qui in prin-
cipio cum domino fuerunt. **S**ed beatus paulus non
fuit a principio cum domino. ergo non didicit
ab eo quod docuit. **S**olutio quodam didicit ab eo et
quodam ab alijs sed maxime a beato paulo. **C**redite
tamen quod ipse ad beatam uirginem tanquam ad arcem
testamenti recurreret. ab ea de multis certificatus
fuit precipue de hijs que sibi soli constabant. sicut
de angelica annunciacione. et christi natiuitate. et
huiusmodi de quibus solus lucas agit

De festis sanctorum symonis et iude apostolorum.

Iacobus frater domini. et simon et iudas. et ioseph qui et barsabas et etiam iustus agnominatus est. ne propter iniustitiam ab apostatu fuisse reprobatus credatur. fratres fuerunt filij marie cleophae. que a philippo nupta fuit. Simon autem iste dicitur esse zelotes. dicitur esse et simon cbananeus. a cana. vico galilee. quod idem est. Cana enim zelus interpretatur. habuit enim magnum zelum animarum. Judas etiam multiplex agnominatus est. dicitur enim iudas iacobi. supple frater. ut premissum est. dicitur esse et thadeus a trarcha. quod est regia vestis et deus. Vel thadeus interpretatur apprehensio principum. ipse enim fuit vestis regia per ornamenta virtutum. per quos apprehendit principem christum. dicitur esse et lebeus quod sonat cor vel cor/tulus. id est cordis cultor. Inter premissum ioseph et mathiam sorores iacte sunt. et de simone dicitur quod crucifixus mortuus est. Alii tamen dicunt quod non est iste sed simon qui fuit filius cleophae crucifixus est. Inter simon predicavit in egipto. postea evenerunt in hierusalem. et ibi fuit episcopus per beati iacobum minorem qui dicitur esse frater domini. et ibi crucifixus est. Vixit autem centum viginti annis et suscitavit antequam moreretur. xxx. mortuos. Unde in eius legenda invenitur ter denos mortuos meritos fluctibus humane vite reddidit. vultu filium enim hospitis sui meritis fluctibus suscitavit. Mortuus autem est in bethozoro non in postopozorio. Postopozorium (ut quidam volunt) est portio templi in qua iacebant custodes templi. iudas autem predicavit apud phasam metos et mortuus est apud armenos.

De festo omnium sanctorum

Quoniam singula ydola romanoz rome templum habere non possent. Ad unum templum in honorem Sebeles matris deoz. et omnium deoz ipoz fecerunt. quod dicitur esse pantheon. a pan. quod est totum. et theos deus. Successu vero tempore bonifacius papa peccavit a pocha cesare imperatore constantinopolitano. qui preerat romanis. templum illud sibi dari. quo obtento abiectis inde ydolis dedicavit illud. iij. idus may. ad honorem beate marie virginis et omnium martirum. et dicitur esse festum illud beate marie ad martires. nondum enim fiebant festa de offensoribus. sed solum de martiribus. Unde tunc institutum fuit festum beati iohannis ante portas latinaz occasione mart. vij. quod optum in se fuit sustinuit. Statuit ergo idem papa ut singulis annis illa die celebraretur festum de martiribus. sicut in kalende eiusdem mensis celebratur festum apostolorum et in honore beate marie et omnium martirum. cantavit ibi. Terribilis est locus iste. etc. quod tamen in dedicatione ecclesie solet dici. Verum gregorius. iij. hoc festum martirum transtulit ad kalend. novembri. ut tunc collectis terre frugibus convenienter ad hoc festum possent copiosius victualia inveniri. mistituens tunc fieri festum non solum apostolorum et marti-

rum. sed etiam trinitatis et angelorum et offensorum. et generaliter omnium sanctorum et sanctarum et esse electorum. ut patet in ymno. et illius officium ordinavit. Institutum autem fuit hoc festum quatuor de causis. Primo propter premissam templi dedicationem. Secundo propter omissionem festorum supplicationem. Non enim propter ipsorum multitudinem de omnibus specialiter festare valeamus. Tertio propter negligenciarum in festis que celebrantur omissionem expiationem. et hec ratio tangitur in sermone. que hac die in ecclesia recitatur. ubi ita dicit decretum est. ut die ista omnium sanctorum memoria habeatur. ut quicquid humana fragilitas per ignorantiam aut negligenciam vel per occupationem rei secularis in solemnitatibus sanctorum minus peregrisset in hac sancta observacione persolvatur. Quarto propter faciliorem oracionum nostre impetrationem. Facilius enim quod petimus obtinebimus si simul omnes intercedant pro nobis. quod impossibile est multitudinem non exaudiri. Unde in oracione hodierna dicit multiplicatis inter lac. Quare autem festa sanctorum celebrentur. dicitur in prohemio huius partis. Hoc festum habet ieiunium institutionis. nec dicitur quis comedere illa die usque ad vespertas. nec ieiunium dicitur mutari. ut quidam faciunt propter sanctum quidem numerum. quia vero hoc festum omnium sanctorum est generale ideo variatur illius officium. prout habet varietas omnium sanctorum. Prima enim antiphona. et prima lectio. et primum versorium de trinitate cantatur. quia festum est trinitatis. Secundo loco cantatur de beata maria. Tertio de angelis. Quarto de prophetis. Quinto de apostolis. Sexto de martiribus. Septimo de offensoribus. Octavo de virginibus. Nono de illis omnibus fit. Autoritas autem illius officii observatur in lectionibus. Nam in quibusdam ecclesiis in hoc festo maior in ecclesia. etiam episcopus si presens fuerit. lectionem legit de trinitate. scilicet primam. vel decanum vel saltem sacerdos. sic fit descensus per personas in lege. do usque ad pueros. Octavam namque lectionem de virginibus legit unus ex pueris. Nam septima nona lectionem maioris est legere. Octavum etiam versorium dicunt de virginibus scilicet. Audivi vocem. quod cantatur a quibus pueris coram altari beate marie virginis si fuerit ibi candelas in manibus tenentibus ad repitacionem quibus prudentium virginum lapides ornatas. accensas habent. De eadem capitulum. vidi etiam apoc. vij. c. Ad missam vero dicitur epistola. ecce ego iohannes. qui est apoc. vij. c. Alleluia. Quoniam gloriosum. apoc. vij. c. Evangelium. Videns iohannes turbas. matth. v. c. In vigilia vero dicitur epistola. Ecce ego iohannes. apoc. v. Evangelium. Descendens iohannes. luce. vij. c.

Officium mortuorum

Hoc loco de officio mortuorum dicendum est. et quibus vocatur agenda. ab ago agis quia inter ceteras sui significaciones agere idem est quod celebrare. Inde ergo officium ordinatum ad celebrem defunctorum.